

SITREP IRAK
NR.34, 02/12/04
Stand van Zaken: 09.00

Dit is een gezamenlijke productie van AIVD, MIVD en Buitenlandse Zaken. Onder verwijzing naar de brief van de Coördinator I&V d.d. 22 januari 2004, met kenmerk 04G463079, diene dat bij het opstellen van deze sitrep geen verschillen van inzicht naar voren zijn gekomen.

I Politieke en Militaire Ontwikkelingen

Internationale politieke ontwikkelingen (BZ)

Voortbordurend op de conclusies van de Europese Raad (ER) van 5 november stemden de lidstaten van de EU op 26 november jl. in met de Terms of Reference voor het expert team dat in Irak de mogelijkheden zal onderzoeken voor een geïntegreerde EU-missie op het terrein van politie, 'rule of law' en civiele administratie. Het expert team is geformeerd en een deel is op 30 november naar Amman vertrokken. Zodra de veiligheidsomstandigheden dat toelaten zal het team ook naar Bagdad reizen.


De bijdrage van de VN aan het politieke proces in Irak is beperkt, doch effectief. Het VN-team van verkiezingsexperts speelt een belangrijke rol bij de voorbereiding van de verkiezingen. SGVN Annan heeft aangegeven de VN-missie in Bagdad uit te breiden van 35 naar ruim 50 man. Na de verkiezingen zou de VN een belangrijke rol kunnen spelen bij de voorbereiding van de nieuwe grondwet.

De volledige terugkeer van de VN naar Irak blijft afhankelijk van de veiligheidssituatie en mogelijkheden VN-personeel te beschermen. Op 26 november heeft VNSG Annan in een brief aan M positief gereageerd op het verzoek om een VN trust fund op te zetten voor beheer en uitgave van financiële bijdragen aan een VN-beschermingsmacht. De opzet van het fonds is inmiddels goedgekeurd door de VN Veiligheidsraad, middels een briefwisseling tussen de voorzitter van de VR en de SGVN. De VR heeft SGVN gevraagd het fonds voor 3 december tot stand te brengen. Naar verwachting zal het trust fund op korte termijn worden opgezet. Georgië en Roemenië hebben troepen ter beschikking voor de 'middle ring' van deze beschermingsmacht. De discussie tussen de Commissie en het VN-Secretariaat over een EU-contributie aan de zogenaamde 'inner ring' is nog gaande.

De training van personeel van de Iraakse veiligheidsorganisaties buiten Irak is reeds van start gegaan. Op het *Joint Warfare Centre* in Stavanger en op de NAVO-school in Oberammergau zijn aan senioren, door de IIG geselecteerde medewerkers van de ministeries van Defensie en Binnenlandse Zaken cursussen gegeven. Het operatieplan voor de NAVO-trainingsmissie, die de opbouw van de Iraakse veiligheidsorganisaties in Irak zal gaan ondersteunen, is door de Noord Atlantische Raad goedgekeurd. Het animo voor deelname aan deze missie is echter minder groot. Naast de VS en het VK zijn Hongarije en Nederland voornamelijk de enige lidstaten die een bijdrage hebben toegezegd. In totaal zal de missie uit ongeveer 1700 personen moeten gaan bestaan. De trainingsmissie zal werken aan de capaciteitsopbouw van de Iraakse veiligheidsorganisaties.

Bij de Ministeriële conferentie in Sharm el Sheikh op 23 november jl. waren de buurlanden van Irak, de Arabische Liga, de OIC, de VN, de G-8, China en de EU aanwezig. Met de conferentie werd het politieke proces in Irak in de aanloop naar de verkiezingen in januari 2005 zichtbaar ondersteund. Het tevoren in Cairo uitonderhandelde slotcommuniqué werd door ministers ongewijzigd aangenomen. De tekst, en daarmee de bereikte consensus, leunt zwaar op VNVR-resolutie 1546. In het slotcommuniqué wordt melding gemaakt van de eindigheid van de internationale militaire presentie in Irak in overeenstemming met het in die resolutie geschetste tijdspad en de schuldverlichting van Irak. Delegaties spraken algemene steun uit voor het vasthouden aan de datum van eind januari 2005 voor de verkiezingen en een grotere rol van de VN in het politieke proces.

Tijdens de conferentie bleek dat de buurlanden doordrongen zijn van het belang van stabiliteit in Irak voor de stabiliteit in de regio. De buurlanden zegden toe te assisteren bij het overreden van de soennitische gemeenschap in Irak om deel te nemen aan het politieke proces. In december zullen in Amman verschillende Iraakse groeperingen, waaronder soennitische en shi'ietische groeperingen, bijeen komen om te spreken over het politieke proces in Irak. Ook hebben de buurlanden hun medewerking toegezegd bij het verbeteren van de beveiliging van de grenzen van Irak. Op 30 november vond ter verdere bespreking van grensbewaking in Teheran een bijeenkomst van ministers van Binnenlandse Zaken van Irak en de buurlanden plaats. Ook de VN was hierbij aanwezig. Verwacht wordt dat het belang van de bijeenkomst vooral ligt in het onderhouden van contacten tussen de verschillende buurlanden. Voorts zullen enkele concrete afspraken worden gemaakt over het uitwisselen van informatie tussen de inlichtingendiensten. Het aanbod van Iran om Iraakse politie en grenswachten te trainen is door Irak afgeslagen.



Syrië vreesde na de snelle val van Saddam Hoessein en de plotselinge grootschalige aanwezigheid van Amerikaanse strijdkrachten aan zijn oostgrens het volgende doel van de Amerikanen in de Midden-Oostenregio te zijn. Dit vond zijn weerslag in de passieve houding tegenover de via zijn grondgebied naar Irak reizende extremisten. Inmiddels echter is de vrees voor een Amerikaanse militaire interventie geslonken. Tezamen met de zware politieke druk vanuit Washington heeft dit ertoe geleid dat Syrië inspanningen verricht om het gewelddadige radicaal-islamitische verzet in Irak tegen te gaan. Tegelijkertijd poogt Syrië invloed te krijgen in het Iraakse politieke krachtenveld door steun te verlenen aan de wederopbouw van een neo-Ba'athistische partij (zie verder bijlage).

Interne politieke ontwikkelingen (MIVD en BZ)

De voorbereidingen voor de verkiezingen liggen vooralsnog op schema, ondanks het feit dat nog een aantal wetten moeten worden aangepast. Registratie van kiezers en kandidaten/politieke partijen is per 1 november begonnen en loopt tot 15 december a.s. Op 25 november hadden 217 politieke entiteiten (politieke partijen en onafhankelijke kandidaten) en circa tien lijstverbindingen zich reeds laten registreren. Hiervan zijn er reeds 180 door de onafhankelijke verkiezingscommissie van Irak (IECI) gecertificeerd. Mogelijk wordt de periode voor registratie van politieke entiteiten worden verlengd. De Iraakse kiescommissie heeft echter aangegeven dit pas vlak voor het einde van de registratieperiode bekend te willen maken.

In 15 van de 18 provincies zijn de kantoren voor de registratie van kiezers geopend. Over het aantal geregistreerden tot dusver geeft de Iraakse kiescommissie geen exacte cijfers, maar zeker in de sunnitische gebieden is de animo om zich te registreren vooralsnog gering. Terwijl in de rest van het land geen noemenswaardige incidenten zijn gemeld, functioneren de registratiekantoren in de provincies Anbar (Ramadi en Falluja), Diyala (Baquba) en Nineve (Mosul) en delen van Bagdad vanwege de slechte veiligheidssituatie nauwelijks. In de overige provincies zal de bewaking van de kieskantoren en het aldaar werkzame personeel de nodige inspanning vergen. Onervarenheid met het fenomeen van vrije verkiezingen en het feit dat er meerdere verkiezingen tegelijkertijd plaatsvinden zorgen bovendien voor verwarring onder een groot deel van de kiezers. Inmiddels is ook gebleken dat de databank van geregistreerde kiezers enkele gebreken vertoont. Zo zijn alle Iraakzen geboren in 1986 (18-jarigen die voor de eerste keer naar de stembus gaan) niet in het

bestand opgenomen. Slechts een gering aantal stemgerechtigden is naar een registratiekantoor gegaan om zich alsnog te laten registreren. De IECI probeert deze stemgerechtigden door middel van een informatiecampagne te bereiken. Bovendien overweegt het IECI de termijn van de kiezersregistratie te verlengen of toe te staan dat kiezers zich nog op 30 januari bij de stembureaus kunnen laten registreren op basis van hun voedseldistributiekaarten.

Onlangs heeft de Iraakse kiescommissie ingestemd met de mogelijkheid tot stemmen in het buitenland. Al-Sistani en enkele shi'ietische partijen hadden hierop aangedrongen, omdat zich naar schatting anderhalf miljoen stemgerechtigden in het buitenland bevinden (met name in Jordanië en Iran). Naar het zich laat aanzien kunnen zij zich rond 20 januari laten registreren in kantoren in veertien landen, waaronder Nederland. De 'out of country voting' wordt gecoördineerd door de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM).

Vooralsnog lijkt de opkomst bij de verkiezingen hoog te zullen gaan worden. Veel zal natuurlijk afhangen van de veiligheidssituatie. De VN schat het aantal stemgerechtigden op 15 miljoen. Bij een opinieonderzoek dat in september door het Iraakse Centrum voor Onderzoek en Strategische Studies gehouden werd gaf 92% van de ondervraagde Irakezen aan voornemens zijn te gaan stemmen.

Nu de tijd begint te dringen inzake het registratieproces (initiële deadline 15 december), overweegt het IECI de registratietermijn van zowel kiezers als partijen in sommige gebieden te verlengen. Het is zelfs denkbaar dat (sunnitische) kiezers uiteindelijk zal worden toegestaan om zich nog op 30 januari bij de stembureaus te laten registreren op basis van hun voedseldistributiekaarten, of dat de interim-regering een decreet zal uitvaardigen om een bepaald aantal zetels in het overgangsparlement te reserveren voor sunnitische kandidaten. Een geloofwaardige sunnitische vertegenwoordiging in het overgangsparlement is belangrijk voor het draagvlak onder de bevolking en voor de cruciale discussie in de zomer van 2005 over een nieuwe grondwet. Indien die discussie met ruime participatie van sunnieten kan plaatsvinden, stijgt de kans op een hogere betrokkenheid van deze bevolkingsgroep in de daaropvolgende verkiezingen (gepland in december 2005).

Inmiddels zijn ongeveer 200 politieke entiteiten (partijen en individuen) erkend als politieke partij. Slechts een gering deel van hen betreft de bekende namen. Veel van de onbekendere groeperingen zullen wellicht alleen deelnemen aan de provinciale en Koerdische regionale verkiezingen die tegelijkertijd worden georganiseerd. Sommige grote partijen hebben meerdere 'sub-partijen' opgegeven. Zo is de Badr Organisatie geregistreerd en een partij o.l.v. de zoon van SCIRI-leider al-Hakim. Van beide is aannemelijk dat zij worden aangestuurd door de 'moederpartij' SCIRI.

De aanmeldingstermijn voor (gemeenschappelijke) kieslijsten is verlengd tot 10 december (was 30 november). Dit geeft de politieke partijen meer tijd voor overleg

over lijstverbindingen. Met name de shi'ietische partijen voeren – middels een commissie o.l.v. Hussein al-Shahristani – intensieve besprekingen om tot één grote shia-lijst te komen. Op instigatie van Sistani zou de helft van de kandidaten onafhankelijk, en de overigen partijleden moeten zijn. Dit bevalt de shi'ietische politieke partijen maar matig. Zij onderkennen weliswaar, dat op deze wijze lokale notabelen en tribale leiders kunnen worden opgenomen, waardoor de lijst (nog) meer stemmen zal trekken, maar het beknut de invloed van henzelf. Probleem natuurlijk is dat een luid protest hiertegen door het publiek als verzet tegen de wens van Sistani opgevat kan worden, hetgeen hun electorale kansen geen goed zal doen.

Centraal in de aanhoudende discussies over een gemeenschappelijke kieslijst staan de verdeelsleutel en de positie van de kandidaten. Vanzelfsprekend bestaat er verschil van mening over de onderlinge verdeelsleutel. In ieder geval voelt de Sadr-beweging zich te kort gedaan en eist een hoger percentage. Ofschoon de Sadr-beweging zich niet (onder haar eigen naam) heeft aangemeld als politieke partij, blijft de mogelijkheid bestaan om haar kandidaten op een gemeenschappelijke kieslijst te plaatsen. De jongste tactische manoeuvres van de Sadr-beweging (dreigen met boycot) lijken vooral bedoeld om in de huidige onderhandelingsfase zo veel mogelijk kandidaten op een kieslijst te krijgen.

Er zijn weliswaar veel geruchten over het verloop van al deze onderhandelingen, maar concrete afspraken blijven uit. Alleen de combines van de Koerdische Democratische Partij (KDP) en de Patriottische Unie van Koerdistan (PUK), en die van de shi'ietische SCIRI en Da'awa, lijken zeker. Bij de shi'ieten zal er wellicht sprake zijn van twee grote kieslijsten, waarbij SCIRI en Da'awa de ene lijst domineren en de Sadr-beweging en het Iraakse Nationaal Congres (INC) de andere. Dit zou het shi'ietische kiezersblok splitsen, maar het morele gezag van ayatollah Sistani in dezen heeft zijn grenzen. Vermoedelijk zal hij er allang vrede mee hebben, indien radicalere elementen, zoals de Sadr-beweging, in het politieke proces worden gecoöpteerd en de versnippering van de shi'ietische stemmen beperkt blijft.

Bij tijd en wijle laait de discussie op over een uitstel van de verkiezingen, hetgeen met name aan sunnitische zijde de onzekerheid weerspiegelt over haar kansen. De frustratie over het verlies van macht en prestige, de beperkte keuze aan geloofwaardige politici, en hun onderlinge verdeeldheid (seculier vs. religieus), liggen aan deze twijfels ten grondslag. De vooralsnog geringe betrokkenheid van de sunnitische bevolkingsgroep aan het politieke proces hangt als een donkere wolk boven de verkiezingen. Zonder een politiek alternatief zal het lastig zijn de grote meerderheid van meelopers binnen het gewelddadige verzet te scheiden van de kern van compromisloze elementen.

Om opportunistische redenen gaven de Koerdische partijen aan geen onoverkomelijke bezwaren tegen uitstel te koesteren, maar zowel de VS als de Iraakse interim-regering onderstreepten dat dit niet aan de orde is. Niettemin zou

een uitstel ook premier Allawi goed kunnen uitkomen, omdat de voortekenen van de huidige alliantievorming weinig goeds voorspellen voor zijn electorale kansen. Hij overweegt met de shi'ietische leidsman Sistani in overleg te treden over de verkiezingsdatum. Diens woord is doorslaggevend, hetgeen een langdurig uitstel onwaarschijnlijk maakt, omdat de shi'ietische bevolkingsgroep zich onder zijn leiding geheel gericht heeft op het in de Basiswet vastgelegde verkiezingstijdstip. Als stok achter de deur, wordt er vanuit shi'ietische hoek op gezinspeeld dat een eventueel verkiezingsuitstel de gehele Basiswet op losse schroeven zou zetten. In dat geval dreigen de shi'ieten ook andere, voor hen omstreden, bepalingen ter discussie te stellen zoals de rol van religie in de wetgeving of het (min of meer Koerdische) vetorecht inzake het referendum over de nieuwe grondwet.

De Koerdische partijen zijn goeddeels klaar met hun verkiezingsvoorbereidingen. Zij zijn enkel ongerust over een verkiezingsresultaat, waarbij de sunnieten nauwelijks zijn vertegenwoordigd en derhalve geen wezenlijke bondgenoot kunnen vormen tegen een verwacht shi'ietisch overwicht. Een ander cruciaal aspect is de status van Kirkuk. De twee grote Koerdische partijen streven naar uitstel van de provinciale verkiezingen in Kirkuk. Als reden voeren zij aan dat allereerst alle voormalige (Koerdische) bewoners, die door Saddam Hoessein waren verjaagd, naar Kirkuk teruggekeerd moeten zijn. De Koerden willen door het uitstel bewerkstelligen dat de etnische balans – en derhalve de uitslag van provinciale verkiezingen – in hun voordeel uitvalt. In het verlengde hiervan ligt het Koerdische streven naar een (vergaande) federatieve staat op etnisch-religieuze basis, waarbij Kirkuk als hoofdstad van het Koerdische deel zou moeten fungeren.

In de provincie Muthanna lijken de voorbereidingen voor de verkiezingen op schema te liggen. Wel bestaat er onduidelijkheid over het aantal stemlokalen dat op de verkiezingsdag operationeel zal zijn. Gelet op de hoge schatting van kiesgerechtigden in Muthanna (200.000-250.000) zouden er tenminste 100 stemlokalen (streefratio is 2000 kiezers per stemlokaal) moeten worden ingericht en dus niet eerdere genoemde aantal van 45.

In Muthanna hebben zich tot op heden 18 partijen aangemeld voor de provinciale verkiezingen. Hierbij valt de rol van de (grote) stammen op, die stamleden op diverse kandidatenlijsten hebben geplaatst. Eén geregistreerde partij bestaat enkel uit kandidaten van een drietal stammen. De kans is reëel dat grote stammen de provinciale raad zullen domineren. Zo kunnen zij invloed uitoefenen op de keuze van de gouverneur, die immers door de raad wordt gekozen. Dergelijk gemanoeuvreeer van stammen kan uitmonden in (nieuwe) stamtwisten en de herleving van oude vetes.

Veiligheidssituatie (MIVD)

De veiligheidssituatie in Irak staat momenteel voor een belangrijk deel onder invloed van de ontwikkelingen in Centraal- en Noord-Irak. In deze gebieden is vanaf 8 november j.l. (start militaire operatie in Falluja) - een toename van geweld waargenomen, die op dit moment overigens weer dalende is. Naast deze

operatie zijn inmiddels ook operaties opgestart in andere delen van Centraal- en Noord-Irak. Daarnaast blijven de onzekerheid omtrent de koers van Muqtada al-Sadr en zijn beweging en de aanloop naar de verkiezingen op 30 januari 2005 belangrijke factoren die van invloed zijn op de veiligheidssituatie.

Op 8 november zijn troepen van de *Multi-National Forces in Iraq* (MNFI) en Iraakse troepen begonnen met de operatie die tot doel had het verzet in Falluja neer te slaan. Deze operatie, *Al-Fajr* genoemd, verloopt tot op heden succesvol. Alhoewel er in Falluja nog altijd door kleine groepen *hit-and-run* aanvallen worden uitgevoerd hebben MNFI-troepen de stad steeds steviger in handen. Falluja is door de MNFI opgedeeld in 86 wijken. Daarvan zijn er momenteel 66 geheel in handen van de MNFI en zijn twintig wijken voor 50 procent of meer onder controle. De opruimingsactiviteiten in deze wijken gaan nog steeds door, zij het dat de intensiteit van de aanvallen en weerstand van opstandelingen drastisch verminderd is. Bij de operatie zijn aan Amerikaanse zijde 65 doden en 600 gewonden gevallen, aan Iraakse zijde zeven doden en 43 gewonden en naar schatting zijn 2175 opstandelingen gedood. Van de 1917 gevangenen genomen strijders zijn 1076 vrijgelaten en 208 overgebracht naar de Abu Ghraib gevangenis. Inmiddels zijn 346 wapenopslagplaatsen geschoond en zijn drie chemische laboratoria aangetroffen waar experimenten met chemicaliën en explosieven plaatsvonden.

Al voor de operatie startte, werd opgemerkt dat (buitenlandse) strijders Falluja verlieten. Naar verluidt zouden zowel (de leiders van de) Iraakse strijdgroepen als de meeste (buitenlandse) strijders de stad uiterlijk op 11 november, maar waarschijnlijk al vóór 8 november, hebben verlaten. Ze zijn verspreid geraakt over diverse locaties in Irak. Het grootste deel van de verzetsstrijders uit Falluja zelf lijkt zich momenteel te concentreren in kleinere plaatsen in de buurt van Falluja. Daarnaast zou een deel van de strijders verder zijn gereisd naar plaatsen als Baquba, Samarra, Mosul en naar Noord-Babil.

In deze steden en gebieden werd sinds de start van de operatie in Falluja een enorme toename van geweld waargenomen. Vooral in Mosul en Baquba behaalde het verzet successen tegen de MNFI en het lokale bestuur. Op dit moment is het aantal incidenten in al deze gebieden sterk afgenomen. Een deel van die afname is te danken aan agressief optreden door de MNFI. Er moet vanuit worden gegaan dat het verzet nog niet gebroken is en de komende periode zal gebruiken om zich te reorganiseren.

Ook berichtgeving over de aanwezigheid van sunnitische (buitenlandse) strijders afkomstig uit Centraal-Irak, in het operatiegebied van de *Multi-National Division South East* (MNDSE) houdt aan. In Basra en Nasiriya zouden recentelijk nog sunnitische strijders gearresteerd zijn. In de provincie Muthanna lijkt de instroom van strijders geringer dan in de andere provincies in het operatiegebied van de MNDSE. De bewegingsvrijheid van sunnitische strijders in Zuid-Irak zal beperkt worden door het demografisch overwicht van de shi'itische bevolkingsgroep.

Desalniettemin valt niet uit te sluiten dat strijders vanuit Centraal-Irak zich in het zuiden van Irak hebben gevestigd om alhier aanslagen voor te bereiden of te plegen.

Na het sluiten van een staakt-het-vuren overeenkomst tussen Muqtada al-Sadr en grootayatollah Sistani eind augustus 2004 is het in Zuid-Irak voor wat betreft gewelddadige activiteiten vanuit de Sadr-organisatie tot nu toe relatief rustig gebleven. Voor de nabije toekomst is het de vraag of deze relatieve rust aanhoudt. Al enkele weken is er sprake van berichten dat deze organisatie of hieraan gelieerde personen/organisaties in Najaf bezig zijn met het voorbereiden van gewelddadige acties. De huidige veiligheidssituatie in Najaf mag dan momenteel nog als relatief rustig ingeschat worden, ongevaarlijk is ze zeker niet. Berichtgeving van de afgelopen weken onderbouwt indicaties, dat er vanuit radicale shi'ietische groeperingen, zoals (delen van) de Sadr-organisatie en de hieraan gelieerde organisatie van Mahmoud al-Hassani al-Sarkhi, militaire activiteiten worden voorbereid en (op een nu nog bescheiden schaal) reeds gepleegd worden. Dit geldt overigens niet alleen voor Najaf, maar ook voor andere plaatsen in Zuid-Irak.

De politiek adviseur van Muqtada al-Sadr (MaS) heeft de *Iraqi Interim Government* (IIG) er van beschuldigd dat, na het arresteren van 160 MaS-aanhangers en het samenspannen met SCIRI en Da'awa met als doel het marginaliseren van de MaS-organisatie, het akkoord van augustus j.l. dat een eind maakte aan de gewelddadigheden van deze organisatie in Zuid-Irak is geschonden.

Een succesvol verkiezingsproces in Zuid-Irak is voor een groot deel afhankelijk van de opstelling van radicale shi'ietische partijen, zoals de organisatie van Muqtada al-Sadr of hieraan gelieerde personen of partijen. Een voor haar onaanvaardbaar verloop van het verkiezingsproces of een negatieve uitkomst van de verkiezingen zal voor radicale shi'ietische partijen, zoals de Sadr-organisatie, aanleiding kunnen zijn om uit het politiek proces te stappen en opnieuw de wapens op te nemen.

De gouverneur, de commandant van de Iraakse Nationale Garde en de commandant van de politie in Muthanna hebben tijdens het wekelijks veiligheidsoverleg hun zorg uitgesproken over de veiligheidssituatie in hun provincie. De verwachting is dat radicale elementen het verkiezingsproces willen ondermijnen. Fadhil Ashaara, de MaS-leider in Rumaytha die onlangs ook enige tijd in Najaf verbleef, zou door de gouverneur gewaarschuwd zijn niets te ondernemen, maar klaarblijkelijk trekt hij zich hiervan weinig aan en volhardt hij in het geven van anti-MNFI/IIG preken. De gouverneur heeft aangegeven er alles aan te zullen doen om de uitvoering van activiteiten door Asharaa zo moeilijk mogelijk te maken.

II. Internationaal Terrorisme (AIVD)

Het gewapende optreden van Amerikaanse en Iraakse veiligheidstroepen in het soennitische verzetsbolwerk Falluja heeft geleid tot een verspreiding van buitenlandse terroristen naar andere Iraakse steden, waaronder Bagdad. Eerder werd ingeschat dat een relatief klein deel van het totaal aantal opstandelingen in Falluja gerekend moet worden tot de groep buitenlandse terroristen. Dit wordt bevestigd door het feit dat slechts een klein deel van het aantal opgepakte strijders inderdaad van buitenlandse afkomst bleek te zijn. Desalniettemin bevinden zich onder deze terroristen effectieve en goed georganiseerde elementen. De militaire operaties in Falluja hebben buitenlandse strijders wel gedwongen het strijdtoneel te verleggen. Elementen uit het netwerk van de Jordaanse terroristenleider Abu Musab al-Zarqawi hebben zich, naar het zich nu laat aanzien, geheergroepeerd in andere steden in de zogenoemde soennitische driehoek. Vooral in de steden Baqubah, Samarra en Bajji is hun aanwezigheid toegenomen. Bovendien zou een deel van dit netwerk zich hebben begeven naar Bagdad om aldaar gericht de komende verkiezingen te verstoren en de aanvallen op te voeren tegen de multinationale troepenmacht en de Iraakse interimregering.

Over het lot van al-Zarqawi zelf is weinig met zekerheid te zeggen. Hij zou tijdens de gevechten in Falluja gewond zijn geraakt en zou zijn ontsnapt naar de gemengd Arabisch-Koerdische stad Mosul. Dit komt overeen met andere berichten dat Mosul een toevloed aan buitenlandse strijders te verduren heeft gekregen en dat sinds het begin van de operaties in Falluja het aantal aanvallen op Iraakse veiligheidsfunctionarissen in Mosul is gestegen. Bij deze aanslagen zijn de afgelopen weken tientallen Iraakse politieagenten en andere veiligheidsfunctionarissen vermoord. Bovendien vormt de geweldsgolf in deze multi-etnische stad een potentiële bron van ernstige conflicten tussen de Iraakse bevolkingsgroepen aldaar. Sommige vermoorde politieagenten zijn namelijk van Koerdische afkomst. De plotselinge verslechtering van de veiligheidssituatie in Mosul was aanleiding een door de IIG geautoriseerd bataljon van de Iraakse Nationale Garde in te zetten, dat geheel uit Koerden bestaat. Dit leidt weer tot conflicten met voormalige Ba'thisten en ex-regime aanhangers, alook met de Arabische bevolking in het algemeen. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat in Mosul de komende maanden de veiligheidssituatie problematisch zal blijven. Mogelijk zullen ook delen van Bagdad een verheviging van gerichte aanvallen ondervinden in de aanloop naar de verkiezingen.

Het Amerikaanse State Department heeft \$5 miljoen gezet op het hoofd van één van Zarqawis handlangers, Abu Musab al-Suri. Deze Syrisch-Spaanse al-Qa'ida aanvoerder wordt door de Spaanse autoriteiten gezocht in verband met zijn vermeend aandeel in de planning van de aanslagen van 11 september 2001 vanaf Spaans grondgebied. Al-Suri, ook bekend als Mustafa Setmariam Nasar, zou in Afghanistan in de jaren negentig betrokken geweest zijn bij het opzetten van al-Qa'ida trainingskampen en daarbij experimenten met chemische middelen

hebben laten uitvoeren.

Blom en Dienst WIV

III. Economische aangelegenheden (BZ)

Tijdens de onderhandelingen van de Club van Parijs van 16 tot en met 21 november is gesproken over de schuldenkwesitie van Irak. Besloten is om Irak 80% van haar schulden kwijt te schelden. De kwijtschelding zal gefaseerd worden aangeboden: 30% wordt direct verleend en de rest na verdere afspraken met het IMF over een zogenaamd Stand By Agreement. Met de kwijtschelding reduceert de club van achttien crediteurlanden, waartoe ook Nederland behoort, de schuld van Irak aan deze crediteuren van 38,9 dollar tot 7,8 miljard dollar. Voor Nederland komt de kwijtschelding neer op een bedrag van 196 miljoen euro, dat ten laste zal komen van het budget van ontwikkelingssamenwerking. Net als bij andere landen, zullen grote crediteuren die geen deel uitmaken van de Club van Rome (in het geval van Irak met name Arabische landen en Rusland) worden aangespoord Irak een zelfde percentage kwijt te schelden.

De afgelopen maand is er een toename geweest van het aantal sabotages van oliepijpleidingen in Irak. In november leidde dit meermalen tot een brandstofcrises in Bagdad, waarbij de bevolking massaal benzine insloeg en benzinepomphouders woekerprijzen berekenden. Hoewel de crises tot op heden met behulp van de MNF voor het bezworen konden worden, dient er rekening mee te worden gehouden dat een succesvolle aanval op de pijpleidingen de toevoer van brandstof voor maanden zou kunnen lamleggen. Allengs wordt duidelijk dat de bescherming van de olieinfrastructuur onvoldoende is.